

Naše mise

„Kdekoli a kdykoli ve službě demokracii, lidským právům a občanské společnosti.“

Společné aktivity

Závěrečná zpráva z konference *Building Consensus about EU Policies on Democracy Support*

Začátkem dubna byla zveřejněna závěrečná zpráva z konference *Building Consensus about EU Policies on Democracy Support*, která seznamuje s průběhem, hlavními myšlenkami a závěry tohoto významného setkání odborníků v oblasti demokratizace a lidských práv.

Zprávu ve formátu pdf můžete stáhnout [zde](#).

Veletrh neziskových organizací

Asociace DEMAS se zúčastnila jubilejního 10. ročníku *Veletrhu neziskových organizací* (NGO Market), který 24. dubna 2009 jako již tradičně uspořádala nadace Forum 2000, tentokrát v prostorách La Fabrika, Komunardů 30 v Praze-Holešovicích.

Součástí prezentace platformy byla i veřejná debata na téma „Role České republiky

v demokratizačním procesu“, jíž se jako hosté zúčastnili Jan Ruml (Respekt institut a Občanské Bělorusko) a Jiří Schneider (Prague Security Studies Institute). Debatu, na níž byli přítomni věcně seznámeni se zapojením České republiky do procesu demokratizace, transformace občanské společnosti a podpory lidských práv u nás i ve světě, moderoval Václav Nekvapil.

Agora CE, Asociace pro mezinárodní otázky, Člověk v tísni a PASOS

Výše zmíněné organizace vytvořily v rámci DEMAS tzv. **Moldavskou pracovní skupinu**, která si klade za cíl monitorovat aktuální dění v Moldavsku a dále o něm informovat. Proto se 5. května 2009 konala v rámci pražské mezinárodní konference *Eastern Partnership: Towards Civil Society Forum* debata, jejímž tématem byla právě současná situace v Moldavsku. Debaty se zúčastnili jak představitelé moldavských nevládních organizací, tak zástupci českého a evropského nevládního sektoru.

Na úvod moldavští účastníci stručně zrekapitulovali události po dubnových parlamentních volbách v Moldavsku a popsali další vývoj situace a současný stav, především co se týká oblasti lidských práv a demokracie. V následné diskuzi pak nastínili své představy o zapojení Evropské unie a jejích institucí a organizací do dalšího dění v Moldavsku.

Tato debata získala dodatečně status zvláštního panelu, jehož závěry byly zahrnuty do výstupů z konference v podobě následujícího prohlášení:

Statement on Political Crisis in Moldova

We express support to the initiative, launched by the civil society in Moldova, proposing a roadmap for national reconciliation and European integration of this country. We call upon the Presidency of the European Union to consider this document in promoting democratic settlement of political crisis in Moldova. We encourage Moldovan civil society to become a driving force for the Europeanization of Moldova. We also encourage government of Moldova to work closely with Moldovan civil society.

Více informací najdete [zde](#).

Debata „Role České republiky v demokratizačním procesu“, zleva: J. Ruml, V. Nekvapil a J. Schneider.

Člověk v tísní, EUROPEUM a Občanské Bělorusko

Organizace Člověk v tísní, EUROPEUM a Občanské Bělorusko se v rámci Koalice pro Mezinárodní trestní soud připojily k otevřenému dopisu adresovanému prezidentu Václavu Klausovi, v němž prezidenta vybízejí k podepsání listiny k ratifikaci Římského statutu Mezinárodního trestního soudu. Česká republika je v současné době jedinou evropskou zemí, která soud dosud neuznala. Parlament i vláda ratifikaci schválily už na podzim roku 2008. Podpis prezidenta republiky na ní zatím chybí.

Mezinárodní trestní soud (ICC) vznikl po zkušenostech s narychlo ustavenými soudy v Jugoslávii a Rwandě, kde docházelo k rozsáhlým genocidám a porušování lidských práv. Země přitom nebyly schopny samy zjednat spravedlnost, která byla částečně zaručena až ustanovením zvláštních tribunálů Mezinárodního soud-

ního dvora. Pravomoce ad hoc tribunálů byly omezeny místem a časem událostí a některé válečné zločiny, zločiny proti lidskosti a genocidy zůstávaly bez odpovědi. Vznik Mezinárodního trestního soudu přinesl naději, že pachatelé nejhorších lidských zločinů nebudou unikat trestu ve jménu nedotknutelné suverenity státní moci a za svoje činy budou spravedlivě souzeni.

Osamocené Česko

Smlouvu zatím ratifikovalo 108 zemí, včetně všech zemí Evropy. Česká republika už byla za průtahy s ratifikací kritizována i parlamentním shromážděním Rady Evropy. Souhlas s uznáním statutu Mezinárodního trestního soudu byl přitom vládou i oběma komorami Parlamentu udělen již loni na podzim. „Tyto hlasy prokázaly širokou podporu, jakou má ICC v demokraticky zvoleném Parlamentu České republiky a vládě,“ konstatuje v dopisu adresovaném prezidentu republiky 26 českých organizací.

Právní spor

Podle Václava Klause je přijetí statutu ICC v rozporu s českým ústavním pořádkem. Autoři dopisu ovšem vidí prezidentovi obavy jako nepodstatné. „Principy, na kterých stojí Římský statut, jako úcta k lidským právům, jsou plně v souladu s těmi, na nichž je založena česká Ústava,“ píše v dopise a dokládají svá tvrzení analýzami odborníků na ústavní právo. Organizace prezidenta dále vyzývají, aby se v případě přetrvávajících pochybností o nesouladu s Ústavou obrátil na Ústavní soud. „Je poněkud zvláštní, že prezident jako hlavní důvod, proč ratifikaci dosud nepodepsal, uvádí jeho nesoulad s Ústavou, zároveň však odmítá použít Ústavou předvídaný postup a požádat Ústavní soud o autoritativní stanovisko,“ uvádí Jan Kratochvíl, právník Ligy lidských práv.

Plné znění dopisu [zde](#).

Převzato z www.clovekvtsni.cz

Aktivity jednotlivých členů

Asociace pro mezinárodní otázky

Ve dnech 5.–6. května 2009 se v Praze uskutečnila mezinárodní expertní konference *Eastern Partnership: Towards Civil Society Forum*, oficiální doprovodná akce českého předsednictví v Radě EU.

Cílem konference, kterou uspořádala Asociace pro mezinárodní otázky ve spolupráci s partnery, bylo diskutovat o možnostech zapojení občanské společnosti do iniciativy Východního partnerství, kterou Evropská unie v těchto dnech slavnostně zahájí.

Konference se zúčastnilo přes 160 hostů, expertů z regionu Východního partnerství i Evropské unie. Shromáždění přivítal ministr zahraničních věcí ČR Karel Schwarzenberg. V průběhu dne přednesli projevy zástupci Evropské unie v čele s komisařkou pro vnější vztahy Benitou Ferrero-Waldner a zvláštními zmocněnci Evropské unie Pierrem Morelem a Peterem Semnebym. Přítomni byli také velvyslankyně Švédského království Catherine von Heidenstam a velvyslanec Polské republiky Jan Pastwa.

Doporučení formulovaná pracovními skupinami konference byla předána delegacím oficiálního summitu Východního partnerství, který se konal 7. května 2009 v Praze.

Text doporučení najdete [zde](#).

Člověk v tísní

Čína a Kuba chtějí do Rady pro lidská práva

[Praha, 5. 5. 2009.] V úterý 12. května se budou Rusko, Kuba, Čína, Ázerbájdžán a Saudská Arábie znovu ucházet o post v Radě pro lidská práva při OSN. Člověk v tísní a dalších 12 respektovaných lidskoprávních organizací z různých částí světa vyzývají členské země OSN, aby do orgánu, který má bdít nad dodržováním lidských práv, nevolily státy, které je samy porušují.

Valné shromáždění OSN rozhodne 12. května o případném znovuzvolení 18 ze 47 členů Rady pro lidská práva. Mezi kandidáty na post v Radě ovšem figurují země, které podle několika nezávislých žebříčků hodnotících míru dodržování lidských práv patří k těm vůbec nejhorším. Podle každoroční zprávy organizace Freedom House, která je založená na vyhodnocování míry politických práv a občanských svobod, jsou Ruská federace, Kuba, Čína, Ázerbájdžán a Saudská Arábie zařazeny mezi nesvobodné země. „Masivní a vážné porušování lidských práv Čínou, Kubou a Saudskou Arábií by nemělo zůstat bez následků,“ poznamenává Paula Schriefer z organizace Freedom House.

Zmíněné státy se přitom při zvolení do Rady v roce 2006 zavázaly k provedení rozsáhlých změn ve vztahu k lidským právům. Podle od-

borníků u nich ale k žádnému zlepšení nedošlo. Koalice nevládních organizací pro efektivní práci Rady pro lidská práva, k jejímž členům patří i Člověk v tísní, vyzývá v dopise všechny členy OSN, aby volily jen ty země, které splňují vysoké standardy lidských práv. Ty jsou podmínkou členství i podle rezoluce OSN 60/251, kterou byla Rada pro lidská práva ustanovena.

Volbu navíc ztěžuje fakt, že o post nemusí země v některých regionech soutěžit. „Když je na jedno uprázdněné místo navržen jeden kandidát, představuje to samo o sobě problém. Takovéto hlasování připomíná volbu v systémech s jedinou stranou,“ říká Igor Blaževič, ředitel lidskoprávní sekce společnosti Člověk v tísní. Koalice proto v dopise vyzývá členské státy, aby usilovaly o volbu z více kandidátů, než je volitelných míst. Konkrétně pak doporučuje, aby nevolily ty uchazeče, kteří jsou jedinými kandidáty na uprázdněná místa. V případě, že uchazeč neobdrží minimální počet 97 hlasů, existuje reálná šance, že nevhodní uchazeči neprojdou.

Pro východní Evropu, kam podle poválečného dělení států OSN patří i Česká republika, je situace odlišná. O omezený počet dvou uprázdněných mandátů usilují v současnosti Rusko, Ázerbájdžán a Maďarsko. „Mezi východoevropskými kandidáty je volba jednoduchá,“ říká Igor Blaževič. „Koalice v tomto případě doporučuje státům volit Maďarsko, a nedat hlas ani Rusku ani Ázerbájdžánu, protože obě země závažnou

mírou porušují lidská práva a jednoduše nesplňují vysoké standardy vyžadované pro členství.“

Rada pro lidská práva má přispívat k posilování lidských práv a navrhování nových strategií jejich ochrany a šíření na celé planetě. Podle Koalice nevládních organizací ohrožuje zvolení zemí, kde jsou práva porušována, samotnou integritu a kredibilitu Rady. „Těchto pět států porušovalo závažným způsobem lidská práva už v roce 2006 a bohužel je porušují dodnes,“ říká Steve Crawshaw, ředitel právního oddělení organizace Human Rights Watch. „Uděly hodně slibů, ale jen pár kroků, aby byly důvěryhodnými kandidáty na členství v Radě.“

Plné znění dopisu Koalice nevládních organizací pro efektivní práci Rady pro lidská práva naleznete na adrese <http://www.hrw.org/node/82596>.

Další informace k dispozici [zde](#).

Jeden svět naplnil kinosály v Bruselu

Dne 27. dubna proběhlo v bruselském paláci BOZAR za účasti vicepremiéra Alexandra Vondry slavnostní zahájení třetího ročníku filmového festivalu s lidskoprávní tematikou *Jeden svět v Bruselu*.

Zahajovací projekci *Barmského VJ*, který získal cenu Václava Havla, sledovalo téměř pět set návštěvníků ve zcela zaplněném sále. Po projekci následovala debata s režisérem snímku Andersem Ostergaardem a ředitelem organizace Democratic Voice of Burma Khim Maung Winem. V následujících dnech měli diváci možnost zhlédnout čtrnáct filmů zaměřených na následující témata: Demokratické střední Evropy (*Papírové hlavy, Moc bezmocných*), Disidenti 21. století (*My, V zápalu boje*), Obrazy Afriky (*Daleko od vesnic, Opatrné sblížení*), Mezinárodní spravedlnost (*Zúčtování*), Právo vědět (*Reportér, Příběhy z Jodoku, Létaťící draci*), Latinská Amerika (*Banalita, Zapomnění*), Migrace (*Barcelona nebo smrt*).

Akci, kterou společně zorganizovaly společnost Člověk v tísni, Stálé zastoupení České republiky při Evropské unii a Human Rights and Democracy Network, po dobu jejího trvání od 27. dubna do 4. května navštívilo na dva a půl tisíce diváků.

PASOS

PASOS calls for EU to work towards Moldova roadmap on national reconciliation and European integration. The call was issued through letters to Javier Solana and the Czech presidency of the EU Council:

DEGRADATION OF POLITICAL REGIME CONTINUES IN MOLDOVA

To the European Parliament

To the European Commission

To the Council of the European Union

To the Czech Government, Presidency of the Council of the European Union

29 April 2009

Following our Statement on the [Political Crisis in Moldova](#) (10 April 2009), new signs have emerged indicating a severe political deterioration in the country, in particular the increasingly anti-democratic nature of the political regime in Moldova. The government authorities are now impeding the work of independent civil society and independent media at a time when independent voices are essential to witness and investigate human rights abuses carried out by the police authorities since the elections of 5 April 2009.

As Members of the PASOS Network, we are very concerned at the lack of progress in curbing the escalation of the political crisis in Moldova, and the lack of impetus from the side of the European Union, at the very moment when core civil liberties are being threatened, especially the access to free media, the right to associate and other fundamental liberties and rights, enshrined in the key treaties ratified by the Republic of Moldova.

We have now learned that Moldovan non-governmental organisations (NGOs) and media that monitored the elections of 2009, have come under intense pressure from the Ministry of Justice to “present their official appraisal of the post-election protest actions of 6–7 April, 2009”, presumably to demonstrate their political stance, disapproval or loyalty to the authorities. They have been asked to release a report of their actions to stop the riots. We would like to read a report on actions taken to stop the riots, but one written by the authorities.

Ultimatum delivered to civil society groups by fiscal authorities to declare sources of funding

Since 24 April 2009, the day of the visit to Chisinau of the EU High Representative for Common Foreign and Security Policy, Javier Solana, the Communist-controlled Fiscal Tax Inspectorate of Moldova has sent letters of summons to at least ten organisations, demanding the presentation of their sources of funding, and a financial report for 2009 in a form that is usually required of political parties, accompanied by a warning that their bank accounts might be frozen.

Three of these organisations, Institute for Development and Social Initiatives (IDIS) “Viitorul”, Association for Participatory Democracy – ADEPT, Institute for Public Policy, are independent policy centres and members of PASOS (Policy Association for an Open Society), a network of 39 independent think-tanks in Central and Eastern Europe and Central Asia committed to promoting and protecting open society values, in particular democracy, the rule of law, good governance, and respect for and protection of human rights.

Independent media urged to disclose confidential sources

Meanwhile, the Ministry of Interior has cracked down on independent media that investigated post-election cases of human rights abuses, including torture, committed by the Moldovan police. On 24 April, three independent media outlets, “Timpul”, “Jurnal de Chisinau”, and “Ziarul de Garda”, were urged by the authorities to release the names of the confidential sources they quoted in their journalistic investigations, so as to silence the witnesses who reported about the police brutalities and torture committed against arrested persons in police custody. There is no scope for considering that the timing of this step was a pure coincidence!

We believe that the attempt to uncover the names of anonymous sources is unacceptable, considering the real concern for their individual safety and freedom. Their disclosure would be an infringement of journalistic ethics. Furthermore, the Ministry of Internal Affairs itself should collect evidence concerning the abuses committed against arrested persons by the police force, and should co-operate with journalists to establish the facts, not interfere in their work.

Coalition 2009 accused by the Ministry of Justice of organising the protests

It seems that the Communist Party leaders are turning a deaf ear to both domestic and international criticism, attempting to curb the efforts of watchdogs and to silence think-tanks that provided their own views about the protest actions and the response of the authorities in Moldova. This is not the first case of intimidation of civil society groups in Moldova, but the threat has reached a dangerous new level. On 21 April, Coalition 2009 sent an open letter to the Ministry of Justice, expressing bewilderment about an accusation put forward by the Ministry – that Coalition 2009 was allegedly one of the organisers of the 7 April protest events in the centre of Chisinau. The Coalition wrote that it was not an organiser of the aforementioned protests, and criticised acts of violence from both sides, the protesters and the

police. We are very concerned at this attempt to mislead the public.

All these facts show that the political regime in Moldova is rapidly abandoning its democratic commitments, and turning Moldova into a state where the rule of law is not upheld, where human rights abuses, including torture, go unpunished, and where pluralism of opinion and civil liberties are under threat. In order to stop the intimidation of independent media and civil society, we appeal for democratic solidarity and more effective involvement of the key EU institutions and representatives to bring about an end to the violent behaviour of the authorities against democratic groups. We urge the Government of Moldova to allow an international investigation mission to report on the atrocities and abuses that have been committed, and to co-operate in a wide-ranging, inclusive dialogue to arrive at appropriate responses to the overarching crisis.

On behalf of our centres and institutes, we would like to see more support provided to the people in need in Moldova, those who are subjected to daily harassment through political repression, and we urge less "business as usual" on vaguely defined strategic considerations of the EU.

EU intervention essential to support human rights and civil liberties

We appeal to the Czech Presidency of the European Council, the European Commission, the EU Special Representative for Common Foreign

and Security Policy, to the EU member-state governments, and to Members of the European Parliament carefully read this statement, and to respond with effective action to renew the commitment of the EU towards respect for and protection of human dignity, political freedoms and civil liberties. We call upon the EU to condemn autocratic, one-party control of political and economic institutions in the neighbouring countries of the EU. We appeal for human solidarity with the democratic forces of civil society in Moldova, and urge both international media associations and political institutions of the European Union in Moldova to take a strong, principled position in defence of human rights and freedom of association and expression.

Text of the statement provided by signatories and relevant contacts you can find [here](#).

Občanské Bělorusko

V Praze se v době summitu EU k Východnímu partnerství zúčastnila politických jednání i běloruská demokratická opozice

Dne 7. května se v Praze konal summit Evropské unie k Východnímu partnerství. Jednotlivé východní země a tedy i Bělorusko na něm zastupovali představitelé tamních vlád. Běloruský prezident Lukašenko nakonec do Prahy nepřišel, jelikož však jeho vláda nevězla z demokra-

tických voleb, Občanské Bělorusko uspořádalo paralelně se summitem **setkání zástupců běloruské demokratické opozice s českým ministrem zahraničních věcí (viz foto), premiérem a představiteli zahraničního výboru Poslanecké sněmovny**. Běloruská delegace představila názor demokratické opozice na projekt Východního partnerství a postoj Evropské unie k Bělorusku. Při **veřejné diskuzi** také běloruští hosté zodpověděli dotazy běloruských studentů, kteří studují v Praze.

Představitelé běloruských nevládních organizací (například známý lidskoprávník Ales Belacky) se zúčastnili nevládního summitu, organizovaného Asociací pro mezinárodní otázky. Představitelé běloruské opozice se také setkali se **zástupci švédského ministerstva zahraničních věcí**, neboť právě Švédsko bude předsedat EU po České republice, a bude tedy do značné míry dále určovat rozvoj programu Východního partnerství a další kroky EU směrem k Bělorusku.

Na počátku týdne, 5. května, **uspořádala společnost Člověk v tísni promítání nového filmu o současném Bělorusku, Království chýplých myší**, po kterém také proběhla veřejná diskuze běloruských aktivistů, tentokrát především s českým publikem.

V předvečer oficiálního summitu, 6. května, pak na pozvání Václava Havla zahrálo v Praze **běloruské Svobodné divadlo** své představení o diktatuře a touze po svobodě. Václav Havel také při příležitosti pražského summitu poskytl rozhovor nezávislým běloruským médiím, ve

Přijetí zástupců běloruské demokratické opozice u ministra zahraničních věcí ČR Karla Schwarzenberga (tisková konference, 7. května).

kterém mimo jiné objasnil svůj názor na účast Běloruska ve Východním partnerství.

Další člen Občanského Běloruska, **Jan Ruml**, připomněl na tiskové konferenci po schůzce běloruských demokratů s ministrem zahraničních věcí Schwarzenbergem, že v současné době již více než tři týdny drží v Bělorusku **protestní hladovku** aktivista **Mikola Autuchovič**. V posledních dnech se k němu v Bělorusku na výraz solidarity přidalo dalších 27 mladých lidí a bývalých politických vězňů. Autuchovič požaduje, aby nebyl bezdůvodně držen v cele, kde jsou velmi špatné fyzické i psychické podmínky, ale aby bylo urychleně zahájeno vyšetřování a soudní proces, kde by měl možnost dokázat svou nevinu.

Běloruská diaspora v den konání summitu EU uspořádala v Praze **demonstraci pod heslem „Za demokratické Bělorusko“**. Osobitým způsobem také přivítala běloruského vicepremiéra Semaška, který přijel na summit v čele běloruské delegace.

Mítink u Kongresového paláce (7. května).

Roundtable on “The Strategies for Eliminating Political Repressions in Belarus”

Belarusian human rights defenders and former political prisoners in cooperation with foreign experts began work on a draft law on rehabilitation of victims of political repressions. This initiative was supported by Czech non-profit organization Civic Belarus, which organized a **roundtable “The Strategies for Eliminating Political Repressions in Belarus”** in [Human Rights House in Vilnius on 10–11 April 2009](#).

The roundtable was attended by **representatives of several Belarusian human rights organizations** such as Legal Support to Population, Association of Medium and Small Entrepreneurs and Belarusian branch of “Memorial”. Majority of participants were **former political prisoners**. Petr Uhl, one of the signatories of Charter 77, took part in the roundtable as an expert on legal forms of rehabilitation.

During the two-day session, the participants discussed such topics as **problems with implementing the right to a fair trial in Belarus**, jurisdiction and practice of rehabilitation of victims of political repressions in post-socialist countries and the legal grounds for rehabilitations. A Czech lawyer specializing in these questions, Hynek Banouch, contributed to the discussion

by an article **„Coming to Terms with the Past and the Efficiency of Law“** (available in Belarusian and Czech [here](#)).

The participants decided to establish a working group that would prepare a Belarusian draft law on rehabilitations. They also adopted [a resolution concerning current political prisoners in Belarus](#) – despite the fact that they were not recognized as political prisoners by Am-

nesty International (Mikalay Autukhovich, Yuri Leonau and Uladzimir Asipenka).

The roundtable in Vilnius was the first step in the long-term preparation of law on rehabilitation in Belarus, which **will help to highlight the political dependency of today’s Belarusian courts and will prepare the grounds for the rehabilitation of unjustly persecuted Belarusian citizens in the future**.

Tiráž

Činnost DEMAS je určována nezávisle a výhradně členskými organizacemi, nevyjadřuje žádné politické či ideologické postoje nebo zájmy jakékoli instituce.

Třetí číslo Newsletteru DEMAS vychází v květnu 2009

DEMAS
Asociace pro podporu
demokracie a lidských práv
Pohořelec 6
118 00 Praha 1

info@demas.cz / www.demas.cz
IČO: 75156539 / DIČ: CZ75156539

Správní rada: Vladimír Bartovic (místopředseda), Igor Blaževič (předseda), Jakub Klepal, Monika MacDonagh-Pajerová, František Mikš, Alice Savovová

Ředitelka sekretariátu: Sabina Dvořáková

Vydání tohoto čísla bylo umožněno díky finanční podpoře Ministerstva zahraničních věcí České republiky.

TRANSITION
Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic

 CZECH REPUBLIC
DEVELOPMENT COOPERATION